

Asia: VN/16881/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Edustan

Klikkaa ja lisää otsikko valintakysymykselle

muu

Miten esitys vastaa hallitusohjelman tavoitteisiin

1) Tukeeko esitys tavoitteita vahvistaa psykoterapiapalveluiden saavutettavuutta uudistamalla psykoterapeuttikoulutusta kaksiportaiseksi ja säätämällä ensimmäisen portaan koulutus maksuttomaksi.

-

2) Tukeeko esitys mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamista kehittämällä perustason mielenterveyspalveluja ja porrasteista hoitomallia?

-

3) Tukeeko esitys lasten ja nuorten terapiatakuuta?

-

Esityksen mukaan kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen ensimmäisen taso sisältäisi yhtenäiset edellytykset tuottavan teoreettisen koulutuksen (30 op) lisäksi menetelmällisten opintojen kokonaisuuden (15 op), joka voisi sisältää koulutusta lyhytinterventioihin tai eri psykoterapiasuuntauksille ja -muodoille yhteisiin terapeuttisiin taitoihin

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen tavoitetta?

-

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus palvelujärjestelmän tarpeiden mukaista koulutusta?

-

Palvelujärjestelmien tarvitsemien lyhytinterventioiden vuosittaiseksi koulutustarpeeksi on arvioitu noin 2 000 - 4 000 koulutettavaa vuodessa. Millaisessa yliopistojen ja hyvinvointialueiden työnjaossa ja yhteistyössä lyhytinterventioiden koulutus tulisi toteuttaa, jotta se toteutuisi määrällisesti ja laadullisesti riittävänä? Mahdollistaako esitys tarkoituksenmukaisen työnjaon ja yhteistyön?

-

Rahoituksesta

Toteuttaako esitetty rahoitusmalli esityksen mukaisen koulutuskokonaisuuden toteuttamista?

Ei, miksi? [Huomiot esitetystä rahoitusmallista ja sen vaikutuksista koulutuksen laatuun, kustannusrakenteeseen ja menetelmälliseen monipuolisuuteen. Pidämme tärkeänä, että esityksessä kuvattuja rahoitusmalleja tarkastellaan paitsi hallinnollisen toteutettavuuden, myös koulutuksen laadun, kustannustehokkuuden ja sisältöjen monipuolisuuden näkökulmasta. Nykykokemus psykoterapeuttikoulutusten järjestämisestä yliopistovetoisesti osoittaa, että koulutusten kustannusrakenne on muodostunut raskaaksi. Käytännössä merkittävä osa osallistujamaksuista on kohdentunut hallinnollisiin kuluihin, mikä on johtanut siihen, että varsinaiseen opetukseen ja kouluttajien palkkioihin on jäänyt suhteellisesti vähäinen osuus. Tämä on heikentänyt kouluttajaresurssien kestävyyttä sekä vaikeuttanut kokeneiden, kliinisesti ansioituneiden asiantuntijoiden sitoutumista koulutustehtäviin. Samalla koulutusten hinnat ovat nousseet osallistujille korkeiksi, mikä on ollut ristiriidassa tavoitteen kanssa lisätä psykoterapeuttisen osaamisen saatavuutta laajasti perustasolla. Esitetyissä rahoitusmalleissa on riski, että vastaava kustannusrakenne säilyy tai jopa vahvistuu, mikäli rahoitus keskitetään yksinomaan yliopistoille tai yliopistollisille hyvinvointialueille ilman velvoitetta kustannusrakenteen läpinäkyvyyteen ja opetuksen resursoinnin riittävyyteen. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa koulutuksen volyymi kasvaa, mutta sen pedagoginen ja kliininen laatu ei kehity samassa suhteessa. Toinen keskeinen huomio liittyy koulutussisältöjen määrittelyyn. Mikäli rahoitus ja järjestämisvastuu keskittyvät voimakkaasti yksittäisille toimijoille, kuten yliopistollisille sairaaloille tai niiden kanssa tiiviisti toimiville tahoille, syntyy riski menetelmällisen näkökulman kaventumisesta. Erityisesti nykytilanteessa on havaittavissa, että yksittäisillä toimijoilla – esimerkiksi HUS-yhtymä – on merkittävä vaikutus siihen, mitä psykoterapeuttisia viitekehyksiä ja menetelmiä painotetaan lyhytinterventioissa. Vaikka hoidon vaikuttavuus on keskeinen kriteeri, on tärkeää tunnistaa, että psykososiaalisten interventioiden kenttä on luonteeltaan moniteoreettinen ja tutkimusnäyttöä on useista eri lähestymistavoista. Liiallinen keskittäminen voi johtaa siihen, että osa vaikuttavista ja kliinisesti perustelluista menetelmistä jää järjestelmän ulkopuolelle, mikä ei ole asiakkaiden edun mukaista eikä tue ammatillisen osaamisen kehittymistä. Edellä kuvatuista syistä katsomme, että rahoitusmallin tulisi: Mahdollistaa monituottajamalli, jossa myös yliopistojen ulkopuoliset, laadukkaasti toimivat koulutusorganisaatiot voivat osallistua koulutuksen toteuttamiseen selkeiden laadukriteerien puitteissa. Sisältää kustannusrakenteen läpinäkyvyyttä koskevia periaatteita, jotta varmistetaan, että rahoitus kohdentuu ensisijaisesti opetukseen, työnohjaukseen ja kliinisen osaamisen kehittämiseen. Turvata menetelmällinen monimuotoisuus, siten että koulutuksessa huomioidaan useita psykoterapeuttisia viitekehyksiä eikä päätösvalta keskity liiaksi yksittäisille toimijoille. Kannustaa yhteistyöhön, jossa yliopistot, hyvinvointialueet ja muut koulutustoimijat tuovat kukin oman erityisosaamisensa yhteiseen kokonaisuuteen. Tällainen lähestymistapa tukisi paremmin hallitusohjelman keskeistä tavoitetta: lisätä psykososiaalisten hoitojen saatavuutta,

vahvistaa perustason osaamista ja varmistaa palvelujen laatu sekä vaikuttavuus. Samalla se ehkäisisi järjestelmän yksipuolistumista ja loisi kestävämmän perustan koulutuksen kehittämiseksi pitkällä aikavälillä.]

Muuta huomioita esitettyyn rahoituksen myöntämiseen ja maksamiseen liittyen?

-

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilön erikoispätevyys

Huomioita ehdotettuun erikoispätevyyteen ja sen rekisteröimiseen liittyen?

- Huomio sosiaalihuollon ammattihenkilön erikoispätevyyttä koskevaan sääntelyyn (3 a §) – aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja hyväksilukupolut

Pidämme esitettyä sääntelyä sosiaalihuollon ammattihenkilön erikoispätevyydestä lähtökohtaisesti kannatettavana, sillä se vahvistaa osaamisen läpinäkyvyyttä, tukee palvelujärjestelmän laadunvarmistusta ja edistää ammatillisen kehittymisen rakenteita. Erityisen tärkeää on kuitenkin varmistaa, että sääntely mahdollistaa systemaattisesti myös aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen.

Tässä yhteydessä korostamme, että Suomessa on jo olemassa laajoja, rakenteellisesti ja sisällöllisesti korkeatasoisia lyhytterapian koulutuksia (laajuudeltaan 50 op), jotka vastaavat monilta osin nyt esitetyn ensimmäisen tason erikoispätevyyden osaamistavoitteita. Näille koulutuksille on tyypillistä:

- vahva teoreettinen perusta (sisältäen psykoterapeuttiset valmiudet ja psykiatrisen ymmärryksen),
- merkittävä määrä työnohjattua asiakastyötä,
- reflektiivinen ja tutkimusperustainen opinnäytetyö,
- sekä kouluttajina toimivat kokeneet psykoterapeutit.

Näin ollen olisi koulutusjärjestelmän johdonmukaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja resurssitehokkuuden näkökulmasta perusteltua, että nämä koulutukset voidaan hyväksilukea osaksi uutta erikoispätevyyttä.

Ehdotamme, että valtioneuvoston asetuksella säädettävien koulutustavoitteiden rinnalle luodaan kansallinen hyväksilukukehikko, joka mahdollistaa eri koulutusorganisaatioiden tuottaman osaamisen arvioinnin suhteessa erikoispätevyyden vaatimuksiin. Tämä voisi toteutua esimerkiksi seuraavilla periaatteilla:

1. Osaamisperusteinen arviointi: Hyväksiluku ei perustu pelkästään koulutuksen järjestäjään, vaan siihen, missä määrin koulutus vastaa asetettuja osaamistavoitteita (teoria, kliininen työ, työnohjaus, eettinen osaaminen).
2. Yhteistyö yliopistojen ja muiden koulutustoimijoiden välillä: Yliopistot voisivat toimia akateemisina arvioijina ja varmentajina, mutta koulutuksen toteutus voisi tapahtua myös yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

3. Täydentävät opintopolut: Mikäli aiemmin suoritettu koulutus ei kata kaikkia osa-alueita, yksilölle tarjotaan kohdennettu täydentävä koulutus sen sijaan, että koko koulutus tulisi suorittaa uudelleen.
4. Siirtymäsäännökset: Uudistuksen alkuvaiheessa tulisi turvata jo koulutettujen ammattilaisten asema selkeillä ja ennakoitavilla hyväksilukukäytännöillä.

Tällainen malli tukisi useita keskeisiä tavoitteita. Se nopeuttaisi pätevien ammattilaisten saatavuutta perustasolla, mikä on keskeistä palvelujen saavutettavuuden parantamisessa. Samalla se ehkäisisi osaamisen hukkaamista ja vähentäisi tarpeetonta päällekkäiskoulutusta, mikä on sekä yksilön että julkisen talouden näkökulmasta tarkoituksenmukaista.

Lisäksi yhteistyöhön perustuva hyväksilukupolku vahvistaisi koulutuskentän laatua ja dynamiikkaa: yliopistojen akateeminen rooli, hyvinvointialueiden palvelutarpeet ja muiden koulutustoimijoiden käytännönläheinen osaaminen täydentäisivät toisiaan. Tämä loisi kestävämmän ja joustavamman koulutusjärjestelmän, joka kykenee vastaamaan mielenterveyspalvelujen kasvavaan tarpeeseen ilman tarpeetonta rakenteellista jäykkyyttä.

Esitämme, että sääntelyyn sisällytetään selkeä mahdollisuus hyväksilukea aiemmin suoritettuja laajat (50 op) lyhytterapiakoulutukset osaksi erikoispätevyyttä sekä rakentaa yhteistyöhön perustuva, osaamisperusteinen hyväksilukupolku eri koulutusorganisaatioiden ja yliopistojen välillä.

Muuta huomioitavaa esitykseen liittyen?

Huomiot

AIEMMIN HANKITUN OSAAMISEN HYVÄKSILUKU

Aiemman Lyhytterapeuttikoulutuksen, 50 op, huomioiminen uudessa kaksiportaisessa psykoterapiakoulutusjärjestelmässä

Pidämme erittäin tärkeänä hallituksen esityksen tavoitetta vahvistaa perustason mielenterveyspalveluja, parantaa psykoterapeuttisen avun saatavuutta ja siirtää hoidon painopistettä varhaisiin, matalan kynnyksen peruspalveluihin.

Tässä yhteydessä on perusteltua varmistaa, että jo olemassa oleva, laadukas ja laajuudeltaan merkittävä lyhytterapeuttinen koulutus huomioidaan osana uutta järjestelmää. Esimerkiksi SIRIA:n ja kesäyliopistojen yhteisesti tuottama Lyhytterapeuttikoulutus, 50 op, muodostaa sisällöllisesti, rakenteellisesti ja eettisesti vahvan koulutuskokonaisuuden, joka vastaa uudistuksen keskeisiin tavoitteisiin. Koulutus sisältää 30 op:n psykoterapeuttiset valmiudet / psykiatrian osuudet, 100 tuntia työnohjattua lyhytterapeuttista asiakastyötä sekä terapia-alan opinnäytetyön, johon sisältyy käytännön asiakaslähtöinen kehittämistehtävä. Kouluttajat ovat psykoterapeutteja, ja koulutuksen pääsyaatimuksena on sosiaali- tai terveysalan perustutkinto, vähintään 120 op.

On tärkeää, että uudessa sääntelyssä ei synny tilannetta, jossa jo koulutetun, perustason palveluissa toimivan ja eettisesti ohjatun osaajajoukon osaaminen sivuutetaan vain siksi, että koulutus on toteutettu ennen uuden järjestelmän voimaantuloa tai muussa kuin suoraan tulevan järjestelmän mukaisessa muodossa. Tämä voisi johtaa sekä yksilöiden että palvelujärjestelmän näkökulmasta

epätarkoituksenmukaiseen päällekkäiskouluttautumiseen, osaamisen vajaakäyttöön ja resurssien tehottomaan kohdentumiseen.

Ehdotamme, että lainsäädännössä ja sitä tarkentavassa asetuksessa mahdollistetaan aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. Tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että SIRIA:n ja kesäyliopistojen tuottama 50 op:n Lyhytterapeuttikoulutus arvioidaan suhteessa uuden ensimmäisen tason erikoispätevyyden osaamistavoitteisiin ja hyväksiluetaan niiltä osin kuin koulutus osoitetusti vastaa asetettavia vaatimuksia. Tällainen menettely olisi koulutuspoliittisesti, taloudellisesti ja palvelujärjestelmän toimivuuden kannalta perusteltu.

Koulutuksen tunnustaminen palvelisi useita osapuolia. Asiakkaiden näkökulmasta se vahvistaisi varhaisen tuen saatavuutta ja mahdollistaisi nopeamman pääsyn lyhytterapeutisesti orientoituneeseen apuun. Ammattilaisten näkökulmasta se tunnistaisi jo hankitun osaamisen ja vahvistaisi koulutuspolkujen oikeudenmukaisuutta. Hyvinvointialueiden näkökulmasta se lisäisi käyttökelpoista perustason mielenterveysosaamista ilman tarpeetonta viivettä. Valtiontalouden näkökulmasta se vähentäisi päällekkäistä koulutuskustannusta tilanteessa, jossa osa vaadittavasta osaamisesta on jo hankittu, dokumentoitu ja käytännössä sovellettu.

Keskeistä on myös laadun ja potilas- sekä asiakasturvallisuuden näkökulma. SIRIA:n ja kesäyliopistojen Lyhytterapeuttikoulutuksessa osaaminen ei perustu pelkästään teoreettiseen opiskeluun, vaan siihen sisältyy työnohjattua asiakastyötä, reflektiivistä oppimista ja käytännön kehittämistehtäviä. Tämä on olennaista lyhytterapeutisen osaamisen arvioinnissa, koska vaikuttava psykososiaalinen työ edellyttää paitsi menetelmällistä tietoa myös vuorovaikutuksellista, eettistä ja kontekstuaalista harkintakykyä.

Pidämme siksi tärkeänä, että uudistuksessa rakennetaan selkeä siirtymäsäännös tai muu kansallinen arviointimenettely, jonka kautta tällaiset laajat, rakenteellisesti dokumentoidut ja ammatillisesti ohjatut lyhytterapeuttikoulutukset voidaan tunnistaa osaksi uuden järjestelmän mukaista pätevyyttä. Tämä vahvistaisi uudistuksen hyväksyttävyyttä, ehkäisisi osaamisen hukkaamista ja tukisi hallitusohjelman tavoitetta parantaa mielenterveyspalvelujen saatavuutta perustasolla.

Esitämme, että aiemmat osaamisperusteisesti kuvatut ja arvioidut 50 op:n lyhytterapiakoulutukset, otetaan huomioon uuden kaksiportaisen psykoterapiakoulutusjärjestelmän valmistelussa siten, että koulutuksen suorittaneille mahdollistetaan osaamisen tunnistaminen, hyväksiluku ja tarvittaessa täydentävä koulutuspolku ensimmäisen tason erikoispätevyyteen.

Ruutu Sirkku
SIRIA Koulutus- ja kehittämiskeskus Oy